

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., št. 44.
Četrtna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 36 — Din, mesečno 3 — Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica

Naslov za dopise: Ljubljana pošta 168.
Tel. int. št. 312. Ček. rač. 11.9

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.
Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Poglavje o zelju in repi.

(Za vse proletarce, posebno za akademike in uradnike.)

Te dni smo čitali v naših časopisih čudno poglavje o zelju in repi. Na prvi pogled nič posebnega, kaj ne? Zelje in repa. repa in zelje. obračajte kakor hočete pečenih piščancev ne bo iz te ropotije. To so življenske potrebe, ki jih je uživalo včasih, in jih uživa menda še danes naše preprosto ljudstvo, naš kmet in delavec. Mi pa bomo razdelili ta dva gastronomična predmeta, zelje bomo postavili v začetku, repo na koncu, pa bomo videli, da je med njima marsikaj zanimivega.

»Prosimo vso napredno javnost, da nam priskoči na pomoč in po svojih močeh podpira našo akcijo. Dobrodošla so nam vsakojaka živila, kakor krompir, fižol, zelje, repa itd., itd.« To je glas slovenskih akademikov, glas bodočih pionirjev kulture in napredka glas ljudi, ki so temeli vsakega društva in vsake države, glas vplivnega v puščavi, ki ne vpije po reformah, po izpremehbi državnega krmila, temveč po zelju in repi. Ne vem, kako je reagirala na ta glas naša javnost, mene je udaril v obraz in zardel sem kakor mlado dekle. Ni dvoma, da bo klic obupa naših akademikov našel tudi odmev vsaj pri onem delu našega naroda, ki še pripravi načine družabnega življenja ki znava principe družabnega življenja ki zamu misel in hrepenenje po največjem »zamu služku« še ni okužilo možganov, ki še čuti v sebi moralno dolžnost skrbeti za napredek in razvoj ne samo lastnega trebuha,

temveč tudi celega naroda celokupne države. Toliko moralne sile in smisla za družabno življenje mora imeti in ima še v sebi slovenski narod, da ne bo dovolil, da njegovi akademiki umirajo od lakote ali pa zapuste univerzo, ker nimaio zelja in krompirja. Če bi tega ne bilo, bi bilo žalostno.

Žalostno pa je in sramota za državo, v kateri so akademiki prisiljeni apelirati na usmiljena srca njenih državljanov, da si v svoji revščini preskrbe najpotrebnejše za življenje. Znana formula »nema para« absolutno ni upravičena. V državi, kjer narod dela, kjer je red in mir, kjer je zemlja dovoli bogata, industrija in trgovina dovoli razvita, da hrani in preskrbuje vse državljane, tam je denarja, samo da ta denar ni dostopen vsem državljanom. Evropska vojna, ki končno ni bila nič drugega nego velika špekulacija velikega evropskega kapitala, je s svojimi milijonskimi človeškimi žrtvami le okrepila oligarhijo tega sodobnega božanstva. Morala, ki je tudi že pred vojno pešala je danes v družabnem življenju popolnoma ugonobljena. Ljudje, ki so špekulirali s človeško krvjo, so si ustvarili tekmo vojne trden zlat temelj za življenje, s tem je vojna vsekala v socialno življenje še boli globoko brazdo in razdelila ljudi še boli jasno na dve nasprotujoči si skupini brez simetrije, na omizje bogatašev in ubogega La-

zarja, ki sedi pod mizo in pobira drobtine, ki padajo na tla. Ta ubogi Lazar so danes vsi nižji in srednji sloji, predvsem pa inteligenca. Največja nesreča pa obstoji v tem da udje ubogega Lazarja že prihajajo k spoznanju, da je na mizi mnogo jedi in piščance, glava pa se še vedno ne zaveda svoje ponižane beraške vloge. Že pravilno razumevanje pojma država nam pove jasno in točno, da Lazarju, ki je večji in več dela nego celo omizje, nikakor ni mesto pod, temveč za mizo, da je on ne samo potreben temveč in predvsem tudi vreden koščka kruha, ki se v izobilju valja na mizi. K temu spoznanju prihajajo udje, glava pa uporno spi in le semtertja poprosi: dajte mi več drobtin, ne morem živeti, lačna sem. Delitev Lazarja na ude in glavo pa s tem še ni končana. Možgani v tej glavi so razdeljeni na nešteto medsebojno popolnoma ločenih in nasprotujočih si oddelkov ki jih teži samo skupna misel o pomanjkanju drobtin, ne najdejo pa skupne poti do kruha na mizi. In tako prosila skupina drobtine na enem koncu omizja, druga na drugem, tretja na tretjem, vse skupaj pa so uboge in lačne. Basen Krylova drži voziček stalno na istem mestu. Organizacija je temeli vsakega skupnega življenja, individualna revščina ali beda posameznih slojev ostane beda toliko časa dokler hodijo ti sloji k skupnemu cilju po raznih potih.

Če ljudje, ki jim pomotoma pravimo država, ne znajo ali pa nočejo pametno razdeliti denarja, ki je v državi, če ga tro-

Zunanost človeka in njegov značaj.

Dr. Edmond Locard, ravnatelj laboratorija tehnične policije v Lyonu, beleži nekoliko zanimivih podatkov o ocenjevanju ljudi po njihovi zunanosti. Najprej potrjuje staro resnico, da so oči često zrcalo duše: zato priporoča, pri preiskovanju človeka posvetiti prvo pažnjo njegovim očem. V zenici ljudskega očesa se zrcalijo vse nianse človeških občutkov: mržnja, ljubosumnost, jeza, lokavost, nezupnost, simpatija, nežnost, ljubav, strast itd. Manjše važnosti je hoja, oblika in velikost oči kajti njih pravi izraz je le v onem plamenčku, ki žari v zenici. Kdor ga prikriva, je ali slabič ali na hriavec. Zato angleški stariši in učitelji učijo devojke in dečke, naj gledajo vsakemu človeku ravno v oči. — Pri nas pa še vedno velja zastarelo pravilo, da je znak dobre vzgoje tudi v tem, da devojke in žene pri razgovoru z moškimi obračajo pogled v tla. Da, celo mnogi možje imajo nelep navado, da med razgovorom opazujejo

svoje čevlje ali karkoli, da le ne motrijo svojega sogovornika v oči osobito, ako je starejši in celo imenitnejšega stanu. Tako vedenje bi našega človeka na Angleškem zelo slabo označilo. Ravno tako čudne pa so tudi manire onih, ki med razgovorom s pogledom iščejo navdihnenja po nebu ali po stropu. — Zelo značilna so tudi usta. Najmanjši migljaj ustn lahko izda človekov značaj, dvignjeni pa radost, debelejšje ustnice označujejo občutljivo nprav, tanke pa ostroumnost. Tudi smeh je izboren tolmač iskrenosti, lahko pa tudi predrznosti, gluposti in hlinjenja. In vendar je današnji moderni človek sposoben, da vestno prikriva svoje občutke in da svojemu licu ter celo očem daje popolnoma drug izraz nego bi ga po svojem duševnem razpoloženju in značaju moral imeti. Sicer je pa vendar na človeku še ena stvar, ki ga najbolje označuje, a ji posvečajo najmanj pozornosti: to je uho. Človek posebno žena, ki ima povešene uhlje, je zahrbtna in opasna. Posebno se je treba čuvati onih, katerih ušesa imajo na vrhu razširjeno obliko trikotja. Po Darvinu pomenja to degeneracijo člo-

veške pasme in povratek k opičjim pradedom. Tudi hoja igra veliko in važno vlogo pri razpoznavanju ljudskih značajev. Značajna je tudi gestikulacija: ako pazljivo motrite kakega človeka, lahko iz edine njegove geste zaključite, kakšen je njegov poklic in kakšne so njegove navade.

Pračlovek na lovu.

Ker je lov bil življenjska podlaga prazgodovinskega človeka in je tvoril središče vse njegove kulture, je za spoznavanje onih pradedovnih časov važno vedeti, kako je pračlovek lovil. Raziskovalci so zbrali že obilico materiala, da nam morejo odgovoriti na tozadevna vprašanja. Česti preostanki nekaterih živalskih vrst najdeni na krajih, ki smo jih spoznali kot kulturne plasti pračloveka, nam tolmačijo, kake živali so padale predzgodovinskemu človeku v plen. Vrste orožja se dajo dognati iz proučevanja orodja, ki se je našlo na krajih, kjer so prazgodovinski lovci pustili tudi preostanke svojega kosila. O značaju pra-

Ravno pot.

Potem se je pa začela debata o kriv-
cih vsega tega poloma. In danes ie ta de-
bata v toliko zaključena, da vemo, da so-
cialistični program ni ničesar zakrivil,
temveč so krivci socialisti, ki so ta pro-

Oni sodrugci, ki so ii k temu častnemu stališču pripomogli, naj vedo, da socialistična Ljubljana zna biti hvaležna.

Uporaba loka in sulice je bila v najstarejši kameniti dobi čisto nepoznana. Iz mlajše kamenite dobe pa že najdemo sledove in preostanke lovk. Lovcem iz te novejši dobe moramo tudi že pripisovati poznavanje otrovanih pušic, kajti učinki mrliškega strupa so jim bili goto-

vo dobro znani in po čestih izkustvih so se lahko prepirčali, da se živali, oslabilje ne vsled otrovane puščice, dajo prav lahko premagati. Z lovom in strelo pa se je pričel pračlovek počasi lotevati tudi velikih zveri tedanje dobe; pridobil si je v streljanju tako spretnost, da je s pšico predrl telo divjega prašiča, ali pa celo divjega bika. To lahko sklepamo iz tega, ker še danes z lokom premagajo cevlonškega slona: zato moramo enako spretnost v streljanju z lokom priznavati tudi prazgodovinskemu lovcu, ki je premagoval n. pr. tedanjega mamuta. V borbi s takimi živalskimi velikani pa je seveda prazgodovinskemu lovcu bilo za malo, da bi se loteval ntičev ali pa ribjega lova. Šele iz mnogo pozneše dobe imamo sledove da je pračlovek uvrstil v svoj lovski šport tudi te dve vrsti.

Praznoverje pri Zulukafrih.

V neciviliziranih deželah imajo čarovniki še lako velik vpliv na prebivalstvo katero jih spoštuje kot nekako

Je pa še nekaj drugega. Komunisti dobivajo denarno podporo iz Moskve. Pri tainem delovanju pa Moskva seveda ne more nikdar zvedeti kako se tiste podpore porabljajo. Kdor zna v Moskvi bolj lepo govoriti, tistemu boli verjamejo, posebno dokler ne pride kak nevoščljivec. ki

nadnaravna bitja ali napol bogove. V Indiji s strahom spoštujejo prebivalci fakirje kot nadljudi iz višjega razreda. In nevedneži so polni praznoverja o moči fakirjev. V deželi Zulukaftrov in drugih deželah Afrike imajo obije ali »zdravnike-čarovnike«, ki delačo čudeže. In je prebivalstvo kar zaljubljeno v njihovo početje v katerem vedno vidijo kak čudež in delo, kakršnega navadni ljudje ne zmorejo.

Kakor fakirji in obiji, tako se »zdravniki-čarovniki« pogosto poslužujejo raznih goljufij, s katerimi drže prebivalce v temi. Čeprav so njih čarovnije včasih čisto proste in se nikakor ne morejo primerjati s »čarovnijami« svetih mož v Hindu vendar te čudeže izvajajo precej popolno, da s tem očarajo domačine, in so se morali njih izvajanjem čuditi tudi Američani in drugi Evropejci, ki so jih videli pri takem početju.

Sledeča prigodba je izmed številnih malo avtentičnih pripovedk iz Južne Afrike ki pokazuje kako se dogajajo »čudeži« in kako znalo razni obili slepiti svoje oboževalce z njimi.

bi rajši sam vse podpore dobil. Potem se da kregata tam pred zlatim teletom v Moskvi, kdo je boljši, kakor so se v Avstriji naši politiki kregali na Dunaju in kakor se zdaj kregajo v Belgradu, ali pa kakor se katoličani hodijo kregat k rimskemu papežu. Cesar in kralj in papež, nobeden ne ve ničesar o življenju slovenskega ljudstva, navadno veruje tistemu, ki lepše govori in se boli udano priklanja »Njegovi Veličanstveni avtoriteti«. Tega pošlje potem Veličanstvo k ljudstvu za komisarja, ki ga more ljudstvo potem ubogati tako dolgo, dokler se zopet kakemu drugemu zavistniku ne posreči s sladkim jezikom izpodriniti ga!

S tem načinom poslovanja so prišli komunisti prav tja, kjer so klerikalci že od nekdaj: V Rimu ali v Moskvi sedi papež, ki je namestnik božji ali pa sovjetski — to je vse eno — važno je le to, da gre iz njega vse dobro in slabo, pametno in neumno, on je edina avtoriteta, on odločuje o vsem. Ljudstvo pa strada in trpi čimdalje bolj, dela vedno več končno sploh nima časa misliti, otopi popolnoma in samo gleda na škofo in komisarie, kdaj priinesejo rešitev iz Rima ali iz Moskve, na svoje lastno delo za rešitev pa sploh ne misli. Zato je popolnoma prav, če so se pri ljubljanskih volitvah združili klerikalci s komunisti. Ljubljana ni prva v tem oziru. Prav je to posebno še zato, da se izčisti poimni in da začno tisti proletarci, ki so šli h komunistom samo zaradi opozicije proti neredu uvidevati, da je treba za pravo pot delati v lastni stranki, ne pa pri vsakem neredu stranko zapuščati in ustanavljati novo. Pa poslušajmo Gustinčiča!

Na blodnih potih.

(K političnemu položaju v Sloveniji.)

Od spomladi mi sili v roko pero, da bi povedal delavstvu v Sloveniji, da so ga spravili ljudje kakor: Klemenčič, Štefanovič, dr. Lemež in Fabjančič (moj bog!) na blodna pota. Politični kozli, ki jih te švigešvage v delavskih vrstah streljajo, izzivajo že dolgo resno kritiko, sem storil tega preje, je tega krivo samo dejstvo, da so stvari v danih razmerah tako delikatne, da človek ne ve, kje in kako bi se jih dotaknil in kako bi jih povedal, da bi jih razumela prav delavska ušesa Slovenije. Vsa težkoča moje krstike tiči v tem, da ne morem s tistimi argumenti na dan, ki bi takoj razsvetlili napačno pot, po kateri hodi proletarijat Slovenije po krivdi svojih nesposobnih zaupnikov.

Malo več kot pred trideset leti je šla skupina Angležev in Američanov na lov v sosesčino dežele Zulufakrov. Na svojem potovanju so se ustavili v selu domačih prebivalcev, med katerimi je bil svetli mož »čarovni zdravnik«, ki je na prigovarjanje enega izmed potnikov pokazal svojo čarovniško moč.

Šel je k bregu ozke in plitke reke in vzel malo poleno, ga položil v vodo. Poleno se je pričelo pomikati po strugi s tekočo vodo, a je obstalo na povelje čarovnika in stalo dokler je čarovnik velel. Nato je pričelo poleno plavati po strugi proti toku reke in se zopet ustavilo, ko je čarovnik zaukazal. Očividno je bilo poleno začarano in voda ga v svojem teku ni mogla premakniti, dokler je v njega gledal čarovni »zdravnik«. Čarovnik je stal na bregu in poleno se je premikalo, kakor mu je velel; ko je ukazal polenu k bregu reke se je pomaknilo. Pobrall ga je in izročil enemu gledalcev. Skrbno ga preiskavo so izvedli na polenu, če se ga ne drži kaka vrv ali lepilo, toda ničesar niso mogli naiti.

Američan, ki je pregovoril »čarovnika«, naj gre pokazati svoj »čudež«, je pa

Toda izdajstvo, ki ga pripravljajo zgoraj citirani konfuzionarji ali iz čisto osebnih motivov, ali pa iz prostega idiotizma nad proletariatom Slovenije za blizajoče se ljubljanske in dr. občinske volitve, je treba končno vendarle označiti, kakor zasluži. Ti strahopetni politiki hočejo uveličati razredno zavedno proletarijat za ceno svojih mandatov v volilno akcijo, ki ne pomeni za proletarijat Slovenije nič manj kakor podrepanje disidentnim klerikalcem in različnim botegarskim konsumarjem ter bolničkim blagajničarjem. Kakor stoji stvari, hočejo v volilni blok z dr. Gosarjevo klerikalno frakcijo, s socialističnimi disidenti (Kocmurjem, Golouhom, Kopačem et consortes) ter z nebodijih treba »ekstremnimi« avtonomisti Prepeluhovega kalibra.

Da bi šlo tu samo za Lovra Klemenčiča, dr. Lemeža, Štefanoviča in Fabjančiča, bi nam bilo lahko prav vseeno, kam ti omahljivci silijo in kje žele očetovati. Kdor je videl dr. Lemeža na vukovarskem kongresu in njegovo Canosso po kongresu, kdor je videl Štefanoviča kot obmejnega komisarja, vojnege atašea na Dunaju in čital njegovo atašejsko brošuro in kdor pozna Vladimira Fabjančiča tako dobro kakor jaz, ta se more čudom čuditi, da niso ti možje že zdavnaj tam, kjer vsi tisti špisarski bratci, ki so mešeni in pečeni iz istega testa. Toda tu gre za zdravo delavsko gibanje proletariata Slovenije, ki ga vsa brezprimerna reakcija novepečene jugoslovanske buržoazije ni mogla streti. Ne moremo torej dopustiti, da ga zamažejo in de-virajo ljudje, ki stoje na čelu temu gibanju samo zato, ker ni mogoče izvesti v Sloveniji javne in odkrite kritike in pokazati proletariatu v pravi luči zablode, v katere ga vleče ta četvorica z vso svojo špisarsko naturo.

Zatorej proletarci Slovenije, pozor!

Vezati se pri občinskih volitvah z malomeščani zato, da se lahko pošlje v občinske svete par sodrugov, da se tam skrivajo za hrbi buržoazije in da se jim nudi prilika, da sklepajo z njo prijateljstva, ali da se kot kompromitirani pri buržoaziji zopet rehabilitirajo, je neodpušljiva napaka proletariata. Dosedanji politični boji so nas preveč izvežbali, da bi ponovno delali take grehe!

Tako mislijo tudi vsi tisti resni jugoslovanski sodrugi, ki vodijo, kolikor dopuščajo razmere, politiko razrednozavednega proletariata v Jugoslaviji. Zdi se mi potrebno, da to še posebno naglasim, ker sem poučen, da se zgoraj navedena četvorica sklicuje na neko avtoriteto. To sklicevanje je falsifikat.

Opozicija, ki se uveljavlja proti temu političnemu šarlatanstvu v delavskih vrstah Slovenije, je torej na pravi poti. Proletarijat Slovenije ji lahko mirno zaupa. Njena deviza je prava: ali gre razredno zavedno delavstvo v Sloveniji samostojno v občinsko volilno borbo, ali pa se volitev popolnoma vzdržal! Za nas niso buržoazni Gosarji, malomeščanski Golouhi, Prepeluhi in podobni kalini manj reakcionarni od Tavčarja, Hribarja, Trillerjev in drugih kano-nikov.

Svojo pravo barvo pa so pokazali dr. Lemež in njegovi »komisarji« še s svojo avtonomistično organizativno taktiko. To so stare Lemeževe bolezni. Na teh boleznih je bil enkrat že umrl, to je bilo na vukovarskem kongresu. Takrat mu je stal zvesto na strani Golouh, ki

je pozneje v svoji lastni stranki mirno pogoltnil vse svoje separatistične načrte. Morda bom imel še priliko govoriti o teh stvareh. Za sedaj pa:

Proletarci Slovenije, dol s te blodne poti!

Ing. Dragotin Gustinčič.

G. Golouha pozna Gustinčiča preslabo. Nikakor ni pozabil na separatizem, ljudje, ki hočejo imeti vselej sami prav, bodo ostali separatisti vekoma! Gustinčič tudi! Njegov centralizem pomeni tudi separatizem prav tako kakor klerikalni avtonomizem. Ljudstvo se bo rešilo samo, mogoče bo pa to šele takrat, ko bo jasno vedelo, kaj hoče: Od centralizma hočemo imeti samo zakone, ki naj bodo enaki po vsem svetu. Upravljati se hočemo pa sami in edino ianstvo za samoupravo je svobodna volitev. Svobodno si hočemo voliti svoje župane, okrajne in pokrajinske glavarje in tudi državne predsednike — nikomur ne priznavamo, da bi bil po milosti božji določen za gospodaria. Ko bo vse delavstvo to razumelo, bo konec moskovskega in rimskega centralizma, posebno pa tudi lažnjive klerikalne »avtonomije«.

Tedenski pregled.

Ponedeljek, 23. okt.: Iz Belgrada poročajo, da se v vladi že zopet pripravajo. — Oborožen upor v Vzhodni Galiciji proti Poljakom. — Sovjetska Ukrajina se je popolnoma združila s sovjetsko Rusijo. — Nova angleška vlada želi odgoditve orientalske konference. — Podpis zavezniške pogodbe med našo državo in Češkoslovaško. — Amerika in Kitajska poslali svoja vojna brodovja v Vladivostok.

Torek, 24. okt.: Proslava kumanovske bitke z milijoni ljudskega denarja. — Angorska vlada objavila svoje zahteve k orientalski konferenci v Lausanni. Med drugim zahteva avtonomijo Macedonije in priznava tam prosto pristanišče za Jugoslavijo. — V Atenah aretacija zarotnikov, ki so hoteli vreči kralja Jurija na korist Konstantinu. — Fašistovski kongres v Neapolju. — S sklepom nemškega državnega zbora obdrži dosedanji državni predsednik Ebert svoje posle do leta 1925. — General Rennenkampff, znan iz rusko-japonske vojne, umrl v Draždanih.

Sreda, 25. okt.: Bela Kun se baje potika po Švici, kamor je prišel s potvorjenim potnim listom. — Na Madžarskem iz-

zaslužil, da bi ga imeli še za večjega »čarovnika«, kajti znal je pridobiti zaupnost obila in tako izvedel za vso tajnost čudežnega premikanja polena po vodi. Kolikor je izvedel od »zdravnika-čarovnika«, ie to prevara, ki se je pogosto poslužuje tudi drugi čarovniki, a obenem čisto enostavna prevara.

Malo poleno, ki si ga je izbral »čarovnik« na bregu reke, ni bilo pobrano kar tiavendan. Skrbno je bilo položeno na breg že prei da je bilo za vsak slučaj vedno pri rokah. K polenu sta bili pritrjeni dve dolgi, kakor struna tanki travi, skoraj take barve kakor je voda v plitvi reki. Travi je tok zanesel preko reke in drugi konec je bil ob obrežju, kjer je čepel sporazumljenec »čarovnika«, zakrit med peresi tropičnih rastlin. Poleno samo je zanesla voda proti sredini reke. Po reki je teklo tako dolgo, dokler ni sporazumljenec onostran obrežja potegnil napeto travo, tedaj pa je začelo poleno plavati proti toku. Napeliane so bile še druge dolge trave, ki so na povzročale, da ie na povelje »čarovnika« smuknilo poleno pod vodo in pozneje zopet na dan. Vse se je vršilo s sporazumljenjem

onega onstran reke. Tanke trave so bile skrbne pritriene ob eno samo katera je bila pritriena ob poleno. Tako čarovniku ni bilo treba storiti drugega kot pri jemanju polena iz vode odščipniti travo.

Čarovnik ie istega dne še enkrat pokazal svoj »čudež«, ko so bili navzoči tudi domačini, ki so kar trepetali ob čudnem pojavu. Od premikanja polena je namreč »čarovnik - zdravnik« napovedal želje duhov in vse, kar morajo prebivalci storiti da se jim bo dobro godilo. »Čarovnik« ie imel v tem svoj zaslužek. Američan ie povedal tudi drugim tajnost, ki jo ie izdal »čarovnik« in vsi navzoči lovci so skrbno gledali, če bi mogli kaj opaziti. Vsaka trava ie bila v vodi nevidna.

Čudež kot ie ta, kaže, kako lahko ie prevariti nevedne ljudi. Na enak način delajo čudeže tudi fakirji v Hinduju, s čemur izkoriščaio razni »čarovniki« in sveti možie nevedno ljudstvo. Enostavne goljufije, ki jim ni bilo mogoče priti do dna, so že pogosto povzročile da so nastale razne verske sekte, goljufi »čarovniki« pa njih poglavarji.

ganjažo Žide. — Odkritje špionažnega delovanja sovjetske trgovinske misije na Češkoslovaškem. Razkrinkani »trgovci« so zbežali. — Nemška vlada odredila, da veljajo zanjo samo potni listi sovjetskih oblasti; ne pa carskih. — V Havru nova splošna stavka pristaniških delavcev in mornarjev. — V Novem Sadu otvoritev brezplačnega zdravilišča za delavce.

Četrtek, 26. okt.: Kongres zemljoradniške stranke v Banjaluki. Razkol. — Shod upokojecev v Ljubljani, ki so se k občinskim volitvam izjavili za kandidatno listo socialistične stranke. — Odbor za pomoč gladujoči Rusiji odposlal svojega delegata v Carigrad, da tam nakupi za 2 in pol milijona dinarjev živil in jih odpošlje v Rusijo. — Stavka pekovskih pomočnikov v Budimpešti. — Ruski gozdariji pozvali našo vlado, naj odpošlje svoje zastopnike na šumarski kongres v Petrogradu. — Fašisti sklenili 4. novembra vkorakati v Rim. — Poljska vlada pripravlja vojaške sile proti upornim vzhodno-gališkim Ukrajincem. — Reparacijska komisija zahteva zvišano množino premoga od Nemčije. — Razpust angleškega parlamenta. — Laška vlada sklenila demisionirati.

Petek, 27. okt.: Volilni shod kompromisne občinske stranke, sestojee iz klerikalcev, komunistov in — Kocmurjevcev v Ljubljani! Najlepše je to, da so »Zarjani«, ki hočejo biti socialisti in celo člani naše stranke priznali podjetnike tudi kot »delovno ljudstvo«, ker imajo pri klerikalcih podjetniki večino! — Naša vlada dobila povabilo na prisostvovanje orientalski konferenci. — Ta vlada se je zaenkrat med sabo zopet »sporazumela«. Torej ne bo demisionirala. — Laški fašisti pričeli nove nemire.

Sobota, 28. okt.: Otvoritev glavnega invalidskega kongresa v Belgradu. — Fašistovska revolucija v Italiji. Fašisti prodirajo v velikem številu, vojaško organizirani, proti Rimu. — V Avstriji se je ustanovila monarhistična stranka.

Politične vesti.

+ V Ljubljani so pripravili v Ljudski posojilnici stanovanje za dr. Šusteršiča, ki se te dni vrne v Jugoslavijo iz Woltersa na Tirolskem. V klerikalnih krogih vlada zaradi njegovega prihoda velika napetost.

+ V Subotici so zaprli pred tedni lekarnarja Gjorgje Galfa, ki ni jugoslovanski državljan in se je moral vsak dan javiti pri policiji kot politično nezanesljiv. Pustil si je tiskati vizitke z besedilom: Gjorgje Galfi, diplomirani apotekar pod policijskim nadzorstvom. V ponedeljek je bil pred sodnijo oproščen obtožbe, da je zasmehoval z takimi vizitkami državno oblast.

+ V Belgrad je dospel bolgarski ministrski predsednik Stambolijski. V Belgradu upajo, da bo prišlo do nove balkanske zveze, v katero bo stopila tudi Bolgarija. Ta zveza naj bi predvsem onemogočila vsako vmešavanje tujih držav v balkansko politiko.

+ Krediti za Belgrad. Ministrski svet je odobril sledeče kredite za mesto Belgrad: 1.400.000 K za končno popravilo zgradbe II. gimnazije, 788.000 K za vodo-vod v kraljevskem dvoru, 2 milijona kron za vseučiliško knjižnico, 252.000 K za centralno kurjavo v III. gimnaziji in za dogradnjo ginekološkega inštituta 4.060.000 kron.

+ Med Češkoslovaško in Jugoslavijo se je dosegel valutni dogovor, ki bo omogočil stabilizacijo dinarja in češkoslovaške krone. V političnih krogih si že manjšo roko, češ, da je gospodarski problem že rešen. Opetovano smo že poudarili, da ne verujemo dosti v umetne načine ustalenja valute, pač pa da verujemo v organizacijo dela, ki se bo morala pokazati na vseh koncih in krajih.

+ Na Grškem preganjajo člane društva, ki je slično naši »Narodni odbrani«. Sedan'a vlada je odredila aretacijo dveh voditeljev tega društva, ki sta pa še pravočasno zbežala v Rim. Zaprli pa so bivšega ministrskega predsednika Kalogeropulosa. Kraljeviča Andreja so privedli v Atene; obtožen je, da je kriv grškega poraza v avgustu lanskega leta.

+ V Italiji so se povodom fašistovskega prevrata spopadli fašisti in komunisti v vseh italijanskih mestih. Nova vlada je takoj nato razpustila komunistično stranko in odredila zasego njenega premoženja.

+ V Turku so fašisti obkrožili delavsko zbornico ter jo zažgali. Socialistična stranka je izdala proglas, v katerem poziva delavstvo naj ostane mirno, ker se z nasiljem itak ne da ničesar doseči.

+ Italijanska splošna konfederacija dela je izdala proglas, v katerem se nanaša na pisanje komunističnih časopisov, ki pozivljajo potom strankinega sindikalnega odbora proletarske organizacije, katere so nekdanje tvorile razpuščeno Delavsko zvezo, naj se takoj zberejo ter proglasijo splošno stavko. Proglas opozarja na neumestnost in nevarnost takega koraka v danem trenutku ter pozivlja proletarijat naj se zadrži mirno in ob strani dogodkov.

+ Fašistovsko poveljstvo v Italiji je odredilo demobilizacijo svojih čet, ker je fašistovska stranka že dosegla svoj namen. Vrgla je namreč vlado in krmilo države je prevzelo fašistovsko ministrstvo z Mussolinijem na čelu.

+ Nemška krščansko-soc'alna stranka na Češkem je te dni imela strankin kongres v Libercu. Govorili so tudi o nemških bojnih združenjih nacionalistov in narodnih socialistov. Krščanski socialisti bodo nastopili proti tem združenjem, če se bodo bojevala izven parlamenta.

+ Zavezniška reparacijska komisija zahteva tudi od Nemčije, da se ukloni ter privoli v postavitev stalne nadzorovalne komisije. Zavezniki hočejo, naj postane poleg Avstrije tudi Nemčija tista država, ki bo prispevala s svojimi financami za njihove imperialistične cilje.

Dnevne vesti.

Vojni invalid nam piše: V zadnjih časih zahtevajo od nas vojnih žrtev neizvedljive stvari. Imamo močno organizacijo, žal, da ni močna za reveže, temveč za tiste, ki so pripadniki buržuazije. Ti protestirajo proti zahtevi po novih nadpregledih, ki bi se morali vršiti za tiste, ki so bili lani priznani samo za začasne invalide. Ne gre za uboge groše, temveč za stalno upokojitve z večjo pokojnino, kakor jo je prisojala lani komisija, ki je poslovala precej krivično. Zastopniki invalidov v komisiji pa naj bi nadzirali, da se prizna vsakemu pravica. Državnim uradnikom bodo menda nekoliko pomagali, tudi med nami imamo državne uradnike — invalide — naj se pobrigajo tudi za nas ostale! Drugod in tudi v lastnem glasilu smo čitali, da je dobila ljub-

ljanska centrala 81.000 Din od Udruženja iz Belgrada. Ali se je zgodilo s to vsoto tako, kakor z v maju umrlimi odstotki? — Javnost o naših razmerah ni dovolj poučena, zato bomo še večkrat tako in huje pometali.

Blizu Freiburga ob Elbi so nedavno napadli roparji osebni parnik, uklenili mornarje in potnike ter jih zvezane izkricali na nekem samotnem otoku, sami pa so se odpeljali z ladjo naprej. Žandarji in vojaki so jih zasledovali ter jih ob izlivu Jade v Elbo prijeli.

Strahovit samomor. Blizu Düsseldorfa v Nemčiji se je pripetil strahovit dogodek: Neki Kemmler se je hotel umoriti, dobil je neke granato, jo nesel na bližnji travnik, kjer jo je prižgal in se usedel nanjo. Zapazili so ga neki njegov prijatelj, njegova zaročenka in njena mati. Planili so k nesrečniku, pa že prepozno, v trenutku je eksplodirala granata in raztrgala vse štiri.

Dramatična pravda v Nanciju. V Nanciju je živel bogat gozdarski nadzornik Boppe. Bil je oženjen in je imel otroke. Naenkrat pa se je zaljubil v neko mlado vdovo in se hotel radi nje razporečiti. Žena ni marala razporečiti se, ker je bila zelo verna. Neko noč se je žena ponoči nenadoma zbudila in opazila, da ji teče kri iz ust. Zbujen je bil tudi njen mož, ki je držal revolver v roki — ženi je postalo mahoma jasno, da jo je ustrelil mož v usta. Kmalu nato je mož zopet pomeiril in jo ustrelil v oko. Tedaj je žena zakričala, iz sosednje sobe je prišel njen sinček, da pokliče njene stariše iz drugega nadstropja. Mož je slabo zadel, žena je okrevala. Pred sodišče stvar takrat ni prišla, ker so na rodbinskem posvetovanju sklenili, da se mora Boppe izseliti iz Francije. Tega pa vendar ni storil, temveč se je kmalu zaljubil v neko mlado dekle in razdedinil svoje otroke. Nato ga je žena tožila. Kot izvedenec je nastopil sorodnik tožiteljice, sloviti pisatelj Maurice Barrès, ki je govoril tako nepristransko in globoko, da so mu začeli ploskati v sodnijski dvorani. Boppe je bil obsojen na 5 let prisilnega dela.

Stanovanjska beda v Londonu. Neki londonski list objavlja število onih, ki morajo prenočevati po vežah, pod mostovi ali pod milim nebom. L. 1913. so jih našteali 2000, l. 1920. — 2800, l. 1921. — 3200. Letos bo takih siromakov še več, ker je na Angleškem okoli poldrug milijon brezposelnih.

Promet brzovlaka Celovec - Jesenice - Trst se ukine. Vsled nezadostne frekvence se ukine pričenši s 6. novembrom t. l. promet brzovlakov na progi Celovec - Jesenice - Trst. Prihod na Jesenice iz Celovca ob 7. 55 min., odhod proti Trstu ob 8. 10 min., prihod na Jesenice iz Trsta ob 21. 15 min., odhod proti Celovcu ob 21. 30 min. — Večerni vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 19. 03 min. nima zveze proti Celovcu. Brzovlak München - Jesenice - Trst in obratno ostane še nadalje v prometu.

Meje v Prekmurju. Z merodajne strani se nam poroča: Ko so se postavljali v Prekmurju mejniki proti Madžarski in tudi večkrat pozneje, so se širile po Prekmurju vesti, da bo precejšen del tega našega ozemlja prideljen zopet Madžarski. V resnici je stavila razmejitev našega komisija — kljub protestu našega delegata — tak predlog Ligi narodov. Po tem predlogu naj bi se odcepilo od naše države 26 obmejnih občin — med njimi tudi Dolnja Lendava — s 17.000 prebivalci, med njimi 7000 Slovenci, ter zopet priklopilo Madžarski. — Liga na-

rodov je imela nalog, naj posreduje med našo in madžarsko vlado, da se to vprašanje prijateljsko uredi. — Sedaj objavlja Liga narodov v svojem glasilu »Résumé mensuel des travaux de la Société des Nations« za mesec september, da se kljub vsem naporom ni posrečilo doseči med obema državama sporazum, po katerem bi se popravila meja. Naša država, da je bila sicer pripravljena dovoliti neko malo korekturo, pa le proti primerni kompenzaciji na drugem mestu. Madžarska pa je izjavila, da dovoli zahtevano kompenzacijo, toda le, ako se naša država podvrže razsodbi Lige narodov glede Prekmurja. — Liga narodov je sprevidela, da je vsako nadaljno posredovanje brezplodno in je to sporočila konferenci poslanikov v Parizu. S tem je vprašanje meja v Prekmurju definitivno rešeno. Celo Prekmurje v dosedanjem obsegu ostane pri nas, mejniki se ne bodo več prestavljali.

Glasom razpisa ministrstva prosvete z dne 16. oktobra 1922, št. 6470 se sprejme na pruskim visokih šolah tekoče šolsko leto 250 naših dijakov. Ako je bila komu prošnja za sprejem odbita, jo more ponoviti. Tudi za ostale pokrajine (Bavarsko, Saksonsko in dr.) se objavi maksimirano število, ki bo določeno za naše dijake. Kdor vloži prošnjo za sprejem, naj tudi neposredno ali posredno (preko nemškega poslaništva v Belgradu in dr.) našemu poslaništvu v Berlinu.

Kolektivna pogodba z blaginjskimi zdravniki. Novo kolektivno pogodbo, veljavno iz 1. julija 1922, ki jo je Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani sklenil z Zvezo blaginjskih zdravnikov v Sloveniji je Srednji urad za osiguranje radnika v Zagrebu odobril na seji svojega ravnanstva dne 20. oktobra 1922.

V področju pokrajinske uprave za Slovenijo. oddelka za kmetijstvo sta razpisani mesti veterinarskega referenta pri okrajnem glavarstvu v Konjicah in pri okrajnem glavarstvu v Črnomlju, slednje s sedežem v Metliki. Natančneje določbe so v razpisu v »Uradnem Listu«.

Prva mednarodna razstava časopisov v Pragi. V mesecu decembru 1922 prireja novinarsko podjetje A. L. Pavlik spol. Praga II., Vodičkova ul. 41 pod protektoratom društva čeških žurnalistov prvo mednarodno razstavo v Pragi. Vsled tega se obrača imenovana tvrdka z javnim apelom na uredništva vseh časopisov političnih, strokovnih, beletrističnih itd. s prošnjo, da odpošlejo svoje časopise in revije na zgoraj navedeni naslov. Ker pa je v interesu slovenske javnosti in tiska, da bi bil dostojno zastopan, upozarjamo naše merodajne kroge na razstavo in jih pozivamo, naj prošnji ugodijo.

Izključitev pijanih in nedostojnih potnikov od vožnje po železnici. Od ravnateljstva državne železnice smo prejeli: Zadnji čas se pogosto opaza, da nadlegujejo pijanci in suroveži v osebnih vlakih potujoče občinstvo s nespodobnim vedenjem in preklinjanjem ter pohujšujejo mladino, ki potuje sama ali v spremstvu odraslih. Zato smo pozvali vlakospremno osebje, naj s vso odločnostjo izvaja določbo § 9 Železniškega obratnega reda, glasom katerih se morajo osebe, ki so pijane ali ki s nespodobnim vedenjem pohujšujejo ali nadlegujejo sopotnike, izključiti od vožnje po železnici. Potniki, ki bodo med vožnjo nadlegovali sopotnike, se bodo na prvi postaji izključili od nadaljne vožnje in se bo proti njim kazensko postopalo; pijanim osebam se pa že pri osebnih

blagajnah ne bodo izdajale vozovnice. Potujoče občinstvo pa naprošamo, da naj po svoji moči sodeluje, da se zatre ta žalostni pojav, ki škoduje javni morali in narodnemu ugledu.

Od delegacije ministrstva financ smo prejeli sledeče obvestilo: Hrvaški in nekateri slovenski listi so objavili vest, da bo ministrstvo za finance razpustilo odbore za devize in valute pri podružnicah Narodne banke, češ, da so se zasledile velike zlorabe pri izdajanju odobrenj za nabavo deviz. — Da se razčisti položaj je odbor pri podružnici Narodne banke v Ljubljani brzojavil gospodu pomočniku finančnega ministra Plavšiću tole: »Hrvaški in slovenski listi objavljajo vest, da se odbore za devize in valute pri podružnicah Narodne banke razpuste, ker so se zasledile velike zlorabe pri izdajanju odobrenj za nabavo deviz. Odbor v Ljubljani je postal vedno strogo in skrajno korektno po predpisih pravilnika in naredb, tako da so se zainteresirani krogi na javnih zborovanjih in po listih opetovano pri toževali radi prestrogega izvajanja naredb. — S pavšalnim sumničenjem brez vsebine, brez navedbe konkretnih faktov in brez predhodne preiskave, ki se pri tem odboru ni vršila, se krši uradna in osebna čast članov odbora in se odbor v javnosti diskreditira. Zaproša se brzojavno obvestilo, če izhajajo te vesti iz oficijelnih krogov in v tem primeru, če se nanašajo na ljubljanski odbor. Prosi se za odgovor najkasneje v roku osmih dni. Če odgovor ne bi došel v tem roku, bo odbor primoran, da ustavi poslovanje in odstopi.« — Odbor prosi javnost, da vzame ta korak na znanje. Rezultat bo odbor pravočasno objavil v domačih listih.

Preureditev selske službe pri pošt-nem uradu Zagradec na Dolenjskem. S 1. novembrom t. l. se uvede pri pošt-nem uradu Zagradec na Dolenjskem dostavljanje pošt-nih pošilk na novo v krajih: Breg Zavrh in Orlaka. Glede na to se razdeli selska dostava v 4 okraje, in sicer sledeče: I. okraj: Grinovec, Kal, Ambrus, Primčavas, Višnje, Bakre, Brezov Dol in Kamni vrh. II. okraj: Deča vas, Drešča vas Breg, Češence, Tolčane, Gabrovka in Kitni vrh. III. okraj: Malo Globoko, Vel. Globoko, Marinča vas, Kuželjevec, Mali in Vel. Koren. IV. okraj: Vel. Reberce Male Reberce, Valčna vas, Zavrh in Orlaka. Dostavljalo se bo v I. in IV. okraju vsak ponedeljek sredo in petek, v II. in III. okraju pa vsak torek, četrtek in sobota.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah »Državne borze dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 15. do 21. oktobra 1922 dela 244 moških in 126 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 258. — Dela iščejo: železostrovarji, livarji, ključavničarji, elektromonterji, sedlarji, kovači, peki, mlinarji, mesarji, natakariji, natakarike, strojniki, kurjači, šoferji, vzgojitelji, vajenci in vajenke itd. — V delo se sprejmejo: gozdni delavci, rudarji, kleparji, mizarji, tesarji, zidarji, pleskarji, čevljarji, krznarji, bolniški strežnik, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Ljubljana.

Ljubljanski trg. Padanje cen se vrši nadalje. Moka št. 0 se prodaja po 21 do 22 K kg na drobno. Izgleda, da se bo za kratko dobo ustalila cena na 20 K za kg št. 0. Kasneje smemo pričakovati zopetnega padca močnih cen. Slanina na drobno 100 do 106 K po kvaliteti, na debelo

90 do 95 K kg, domača mast 120 K, ameri-kanska 106 K. Smemo pričakovati, da bo cena slanini kot masti v kratkem še bolj padla. Debele prašiče plačujejo v Ljubljani pri oddaji v posameznih komadnih po 58 do 64 K kg žive teže. Mesa vseh vrst je na trgu dovolj: kvaliteta povoljna. Cene so ostale na prejšnji višini vsled nenavadnega padca cen surovih kož. 15. oktobra so plačevali težke goveje kože še po 70 K kg, lahke po 60 K, telečje po 75 K današnja cena težki goveji koži 50 K lahki 40 K, telečji 60 K. Pocenjenje kož bo imelo za posledico pocenitev usnja. — Današnje cene špeci-rskega blaga so sledeče: kristalni sladkor 60 K, v kockah 70 K, namizno olje 88 K, jedilno 78 K, kava Portoriko 192 K, Santos 128 K, Rio 116 K, riž I. vrste 38 K, II. vrste 32 K, testenine I. vrste 56 K, II. vrste 48 K.

Na mestno pokopališče so hitele v sredo, 1. t. m. mnogobrojne procesije, da prižgejo na grobovih svojih dragih sveče ter se jim na ta način oddolžijo. Na pokopališču je kar mrgolelo ljudi, zakaj bil je lep solnčen popoldan. Ob 4. popoldne je zapel pevski zbor pod vodstvom g. Prelovca tri žalostinke. Videli smo le malo-kateri grob zapuščen, na katerem ne bi gorela vsaj ena svečica. Opazili pa smo, da so ostali popolnoma pozabjeni grobovi vojni- žrtve — vojakov-domačinov in tujcev. Njihovi grobovi, zaraščeni z gosto travo, so dovoli bridko govorili. Komanda mesta Ljubljane zasluži najostrejšo grajo. Drugod se zanimajo za grobove umrlih vojakov ter jih lepo okrasijo. Pri nas v Jugoslaviji pa ne tako! Pa tudi ni čudno, če pomislimo, da se merodajni krogi ne zanimajo niti za žive vojne žrtve. Kapitalistično gospodarstvo je okrutno, zato pa je dolžnosti vsakega, ki pride do tega spoznanja, da se prične boriti proti njemu!

Zamenjava dežnika. Prosi se tistega gospoda, ki je v petek, 27. oktobra t. l. ob pol 4. popoldne zamenjal dežnik v brivnici v Kolodvorski ulici, da ga prinese nazaj, nakar bo prejel svoj dežnik.

Celje.

Razmere. Koks sem nabiral v cinkarni, da se preskrbim za zimo. Mraz ni prijetnost. Čepel sem v lešu, kjer vedno gori in mrtvaške postave vozijo odpadke iz peči. Marsikak proletarec najde v tem velikanskem kupu kurjavo — zastonj. Če je ne bodo pobrali, pa bo koks sam zgor-el. To vemo mi. — Nekega dne pa sem zapazil našega Janeza. Danes je bil zamazan. Ni čuda, ko je pa moral 8 ur pri peči delati, kjer topijo cink, delati ko živina, da si pribori kruhek. Razgovarjal se je z nekim bolj oblečenim gospodom, ne vem kdo je bil. — Janez: Gospod, kako pa bo. Jaz sem slišal, da bodo cinkarno prodali te dni. — Gospod: Ne vem natanko. Sicer pa vas itak nič ne briga. — Janez: Kako da ne? 25 let sem delal pri tem podjetju. Pa mislite, da mi je vseeno, kako bo s cinkarno? — Gospod: Boga zahvalite, da ste v tovarni. — Janez: Kaj bom Boga zahvaljeval? Saj sem delal! Nisem lenaril. Pridno sem delal za cinkarno in državo. Saj je to podjetje nas vseh. Potem pa pravite tako, da me zaboli. To podjetje prodajajo. Nihče pa ne ve o tem ničesar, kaj bodo drugi ljudje o tem rekli. Slabo bodo govorili in za lopove vas bodo zmerjali, ker ste prodali narodno imovino. — Gospod: Kaj klepetate. Vi delate in imate zaslužek. Kaj vas potem briga nadalje? — Janez: Gospod, ni tako. 200 mojih tovarišev ste pred 2 leti vrgli na cesto. Re-

kli ste, da ni dela. Pa taki so bili vmes, ki so delali dolgo vrsto let v tem podjetju. Zgubili so zdravje, delavno moč, ker jih je starost srečala pri peči, danes pa dobi 300 kron na mesec. Če sem človek, pošten, kot zahteva socializem, se moram brigati tudi za te. — Gospod: Kaj, socializem? Sedaj pa že vidim, da sta vas Koren, ali pa Leskošek nahujkala. — Janez: Kaj me bosta ta dva nahujkala? Vi nas hujskate! Lačni moramo biti, vse nepravilike nas tlačijo. Pa sem le pogledal, kje si bom pomagal. Gospod, vi tudi veste, da je moč večja, če jih je 10 ko pa eden. Pa sem se organiziral, da nas bo več in da bomo močni. Organizacija pa ni Koren, ne Leskošek. Organizacija je naša potreba. Sicer pa govoriva o bodočnosti cinkarne. Prosim vas, saj malo mi povejte, da ne bom v večnih skrbih. — Gospod: To je težavna stvar. Jaz tega pravzaprav ne smem, ker sem zato plačan, kakor vi, da delate (Janez je zakašljajal). Ker se pa zanesem na vas, pa obljubiti mi morate, da nikomur ne poveste, pa vam povem. — Janez: Obljubljam, sicer nerad, ali vendar. Tu imate častno besedo, da bom molčal. — Gospod: Cinkarna silno malo nese, in to radi tega, ker se tam na jugu nihče ne briga za to, da bi se cinkarna razvijala. Imeli smo radi tega ogromne izgube in država je bila prisiljena, oddati jo v najem. — Janez: ... bolje rečeno prodati. — Gospod: Tudi, če hočete. V Belgradu je bila lecitacija. Prvič ni bilo nič. Drugič pa jo je zlicitala neka družba Angležev, Nemcev, Francozov — torej tuj kapital. Če bi ti ljudje cinkarno prevzeli, bi bilo itak dobro za vas in nas. Potem pa je vse to zaspalo in slišal sem, da je Praprotnikova banka nekaj intrigirala. Sedaj bodo najbrž Praprotnikovi ljudje prevzeli to cinkarno. Več ne vem, ker ima gospod predstojnik to tajnost globoko v predalih zaprto. — Janez: Hvala vam. Saj malo vem. Kako pa ali bodo stare uslužbenke nazaj sprejeli? — Gospod: Ne vem, najbrž ne. Bojijo se organizacije. Posebno predstojnik. — Janez: To je dobro znamenje, da se bojijo. — Prišel je nekdo, gospod se je od Janeza poslovil in šel. Janez pa je za njim gledal in dejal: »Znajo, dobro nas znajo izmozgavati. Toda ne bodo nas. Samo ti prokleti sodelavci. Nekateri so pa res tako neumni in se ne organizirajo. Kaj, pa si naj sami pomagajo.« — Takrat je zazvonilo in Janez je šel. Jaz pa tudi s trdnim namenom, da to Janezovo tajnost vsem povem. Pa če tudi Janez zameri.

Maribor.

Orkester Glasbene Matice priredi 3. novembra koncert v Goetzovi dvorani, na katerem se bodo izvajale velike instrumentalne skladbe. Obenem pripravljajo Glasbena Matica kvartetni večer Češko-slovaškega kvarteta (prej Zika) 9. novembra in nastop najboljšega hrvaškega pevskega zbora »Lisinskega« 19. novembra.

Nekdo, ki se podpisuje za »bivšega socialista«, je v »Taboru« pomazal četrto kolono z grandioznim odkritjem, da socialisti sploh nimajo interesa pobijati draginjo, češ, čim večja je, tem bolj je ljudstvo nezadovoljno z državo in vlado, kar daje potem posredni povod, da letijo ljudje v socialistično stranko. Tako da se je te dni izrazil neki drugi »socialist«. Mogoče. Mogoče namreč v Mariboru, kjer je golouhovstvo v slepi borbi proti redu in disciplini v stranki brez kriterija sprejemalo v svojo organizacijo cele kopice politično dvomljivih individvij, bivših

komunističnih in podobnih kričačev, ki se jim pač dobro prilega ideologija omenjenega »socialista«, katera pa nima z našo socialistično ideologijo nič skupnega. Takšni značaji igrajo v sedanjih golouhovski organizaciji celo vodilno vlogo. Je pa značilno tudi to, da se je našel človek, »bivši socialist«, ki se je spravil na te tipe šele potem, ko je že zapustil organizacijo, namesto da bi proti njim nastopil v okviru te organizacije tedaj, ko so začeli prihajati vanjo. S tem, da se je šele sedaj oglašil in to celo v buržoaznem listu, namesto da bi se postavil na stran tistih ljudi, ki hočejo v Mariboru z novo organizacijo uvesti nov duh, je dokazal, da ni bil tudi sam nikoli socialist in da se je štel v stranko s pravi istimi umazanimi nameni, kakor nesocialistični vodilni ideologi sedanje golouhovske organizacije.

Dopisi.

Moste pri Ljubljani. Dolgo časa se že ni nihče oglašil iz naše občine, v kateri se cedi mleko in med in je vse zadovoljno in srečno — imamo pa tudi župana, ki prav po očetovski skrbi za nas. — Tako namreč trdi dopisnik v »Slovincu« od 22. t. m. ter hvali g. župana Oražma radi zasluga, ki si jih je pridobil za občinsko mesnico, ki je še nimamo. Je še le komaj razpisana služba za mesarja, ki bi jo prevzel. Vse to je treba malo natančneje popisati. — Občinski svet sestoji pri nas iz 22 klerikalcev in 11 socialistov in komunistov, ki tvorijo socialistični klub občinskih svetnikov. Naš klub je dosegel, da se vršijo seje obč. sveta javno, in sicer vsako prvo nedeljo v mesecu dopoldne. Na tak način imajo naši volilci priložnost, udeleževati se sej in kontrolirati svoje zastopnike. Žal, da nisem videl doslej pri sejah nikogar, čeravno se vršijo v Ljudskem domu, kjer je dovolj prostora. Prišel bi lahko vsak, ki se vsaj malo briga za občinsko politiko. Pač pa so že rano polne krčme, kjer tratijo ljudje čas, denar in zdravje. Ni čudno, da nasedajo potem meščanskim listom, ki napeljujejo vodo na svoj mlin, se hvalijo s tujim delom in se šopirijo s pavovim perjem. — Naš klub se je dosedaj zavedal svojih dolžnosti. Zahteval je pri dosedanjih sejah sledeče: ustanovitev meščanske šole, otroškega vrtca, sirotišnice, občinsko mesnico in tržišče za poljske pridelke. Napreduje vse seveda počasi, to pa radi tistih, ki hočejo vse zasluge sebi pripisati, nimajo pa smisla za resno delo. Mislijo si namreč, da je vse že opravljeno, kadar so zapisani sklepi v zapisniku. Radi tega so tudi ceste polne blata, kadar je dež, in prahu ob lepem vremenu. — Naše delavstvo naj se začne zanimati, pridno naj čita naše časopise, naj se izobražuje, naj hodi k sejam, da nam pomaga z nasveti in pojasnili. Kritiziranje po gostilnah je samo v škodo. — Moščan.

Tržič. Prejeli smo: Ni še dolgo, odkar se je vselil v naš »Delavski dom« mesar Janez Verdir. Obljubljal nam je prej, da bo meso ceneje prodajal kakor drugi mesarji. Prodaja pa meso vendarle po isti ceni kot drugod — 52 K za kg — čeprav so cene živini zelo padle. — Nedavno je rekel članu »Svobode«, zakaj spravlja nekega kleparskega pomočnika domov, ki je bil pijan. — Temu mesarju se je morala umakniti neka delavka z 2 otrokoma pod pogojem, da dobi drugo stanovanje, ki pa ni tako, da bi mogla v njem stanovati. Imela je doslej sobo in kuhinjo, naenkrat pa so ji vzeli tudi kuhinjo, da bo mogel mesar klobase kuha-

ti, kakor je rekla njegova mati. — Treba bo v naših organizacijah malo inspiciirati, da ne bo mrčesa med njimi. — Tržiškimi mesarjem pa še to vprašanje: čemu lahko mesar Kuhar iz Zg. Dupelj prodaja meso po 40 K kg v tržiški predilnici? — Ker je zadovoljen z manjšim dobičkom! — Opazovalec.

Selo pri Bledu. Pri nas imamo vzor klerikalca, ki zasluži, da ga predstavimo tudi širši domovini. Piše se Janez Soklič. — Tega moža je vprašal nekoč predstojnik radovljanskega sodišča, če je pristal kake politične stranke; odvrnil je, da je klerikalec. G. sodni svetnik ga je nato vprašal, če ni nedavno podpisal neke izjave samostojnežev za ministra Puclja; Soklič je pritrdil. Ker se je to g. sod. svetniku čudno zdelo, mu je Soklič lepo razložil, da mu samo ljudje pravijo, da je klerikalec, on da je pravzaprav naprednjak. Pri občinskih volitvah je bil nosilec klerikalne liste in g. župnik pravijo, da je vrl mož. Zares vrl mož, ki obrača plašč po vetru. — Imel je pastirja, ki mu je pasel živino na planini. Za pet mesecev mu je plačal — 1200 K. Kam pa naj gre ubogi pastir, kjer bo mogel živeti za 1200 K ostalih 7 mesecev v letu? Kako naj si kupi obleko? Stanovanja nima, kako naj živi? Za vse to se klerikalec nič ne briga! — Ko je bil na Selu pred 2 leti odstavljeno načelnik gospodarskega odbora, se je vsilil na njegovo mesto Soklič, češ, da bo po ljudski volji gospodari, ko pa je imel vse v rokah, se ni več zmenil za vaščane, poti je popravljal samo tam, kjer je sam vozil, za druge se ni mnogo brigal. — V sirarni gospodari tudi zelo dobro, kjer se sir kvari v slabih shrambah, udov pa ne vpraša, kaj naj napravi s sirom, da bi preprečil škodo. — Pri zadnjih obč. volitvah pa mu je radi takih razlogov izpodletelo, zapomni naj si, da nam nikdar več županil ne bo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 60 Din. 1 frank 4.30 Din. 1 lira 2.48 Din. 1 češka krona 1.98 Din. 100 avstrijskih kron 8 par. 100 nemških mark 1.60 Din. V Curihu velja 100 naših kron 2.28 švicarskih frankov.

= Pariz. glavno mesto evropskih železnic. Nedavno se je vršila v Parizu mednarodna železniška konferenca, ki je imela nalogo, ustanoviti mednarodno zvezo za unificiranje in izboljšanje pogojev v gradnji in eksploataciji železnic z ozirom na mednarodno trgovino. Ustanavljali so to zvezo že na konferencah v Barceloni in Portorose, ustanovili pa šele v Parizu. Predsednik je Mange, ravnatelj društva Orleans in starosta vseh francoskih ravnateljev. Francozi so ponosni na ta svoj uspeh.

Po svetu.

— Teža meseca in naše zemlje. Orediti težo zemlje je že star problem, ki zanimala učene glave. Prve poskuse za njegovo rešitev sta že v letih 1774 do 1776. na Škotskem podvzela Hutton in Meskelainer; v novejši dobi se je profesor Jolli poslužil zelo občutljivih tehnik, ki se nahajajo v posebni zgradbi monakovske univerze. Na eno in drugo skodelico je s kovinsko žico, dolgo dvajset do petindvajset metrov, privezana nova skodelica. Ako se kak predmet, na primer metalna kroglica, položi v zgornjo skodelico, se točno iztehta njena teža. In ako se nato položi kroglica v spodnjo skodelico, pokaže tehničar večjo težo, ker je kroglica radi večje bližine k zemeljske-

mu središču bolj pritegnjena in zato po-
kaže večjo težo. Fizika Rihards in Kr-
ger-Menzel sta dolgo let študirala isti
problem na ta način, da sta v kazematih
škandavske citadele operirala s svinče-
nim blokom, težkim stotisoč kg. Po teh
preizkusih je precejšnja prosečna gostota
zemeljske krogle na 5.05; za vso zemeljsko
kroglo se tako da izračunati njena
precejšnja teža: 5.960 trilionov kg. —
V novejši dobi se je poskušalo odrediti te-
žo zvestemu spremljevalcu naše zemlje.
Hinka je baje izračunal da je mesečna
masa 81.05 krat manjša kakor zemeljska.
Teža potemtakem znaša 73.5 trilionov
ton. Zamislimo si da imamo nalogo, od-
straniti zemljo in mesec in natovoriti vla-
ke, dolge po 100 vozov. Ako vsako se-
kundo odpeljejo po en vlak, bi tekom
enega leta odpravili okrog 15 $\frac{3}{4}$ miliarde
ton. Za utovornje cele zemlje bi potrebovali
378 milijard let, za luno pa samo
4.6 milijard let. Dolžina vlaka, ki bi naen-
krat odpeljal maso vse zemeljske krogle,
bi znašala preko 4 $\frac{3}{4}$ trilionov km.

— **Vseučilišča v Rusiji.** (Poroča Ani-
se, korespondentka F. P.) Moskva. —
Ruska vseučilišča bodo to jesen sprejela
4.000 dijakov. Število slušateljev, ki se
že vpisati je letos veliko večje kot je
bilo prejšnja leta; civilna vojna, nemiri in
druge ovire so zadržale mnogo mladeni-
čev od učenja in zdaj žele popraviti za-
mudo. Dalje je med začetniki dosti sinov
nove buržoazije, ki se je pojavila vsled
nove gospodarske politike. — Toda vse-
učiliška izobrazba v Rusiji ni več name-
njena samo tistim, ki jo lahko plačajo.
Število plačanih prostorov na univerzah
je zelo malo, komaj pet do deset odstot-
kov. Največ dijakov pošljejo unije, po-
družnice komunistične stranke. Izobrazba
je državna funkcija; država jo plača
in zbere ljudi, ki jo prejemajo. — Na prvi
univerzi v Moskvi je letos prostora za
2323 začetnikov. Med temi je samo 110
dijakov, ki sami plačajo šolnino, kateri pa
moraio narediti zelo strogo skušnjo pred

vstopom in le najsposobnejši prosilci se
prerinejo skozi. Nato je 108 mest za pro-
stovoljce ki so sinovi delavcev in kme-
tov, oziroma sirote. Ti tudi tekmujejo pri
izpraševanju in najsposobnejši imajo
prednost. Ostalih 2000 mest je rezervira-
nih za delavske unije, podružnice komu-
nistične stranke in vladne zavode. —
Državni zavodi pošljejo delavca na uni-
verzo v svrhu, da se nauči predmeta, s
katerim more koristiti državi. Na primer
komisariat za zunanje zadeve ima v svoji
službi nadariene mladeniče, ki imajo ta-
lent za tuje jezike, veselje do zgodovine
itd. Mogoče jih zanimajo študije proble-
mov Azije ali zgodovina Kitajske in Ja-
ponske. Dotični mladeniči imajo prost
vstop na univerzo, kjer se posvete speci-
alnim študijam in vrh tega imajo prosto
hrano in stanovanje, nekaj denarja za
postranske potrebe, poleg tega pa so
prosti vojaške službe. — Komunistična
stranka ne pošilja samo svojih članov,
temveč tudi sinove in hčere nadstrankar-
skih delavcev in kmetov na univerze, če
le vidi v mladini nadarjenost in veselje do
izobrazbe, ki more koristiti ruski repub-
liki.

— **Prebivalstvo na Angleškem stalno
narašča.** Pesimistična trditev, da angle-
ško plemo izumira, nikakor ne odgovarja
statistiki o številu in naraščanju angle-
škega prebivalstva, ki je pričelo narašča-
ti boli kot kdaj poprej v zgodovini. Zadnje
ljudsko štetje je bilo leta 1920, katero je
pokazalo, da se je pomnožilo število po-
rok in tako tudi porodov, obratno pa se
je zmanjšalo število smrtnih slučajev. Re-
kord, kakršnega še ni dosegla Anglija v
naraščanju prebivalstva, je naravnost
presenetljiv in dokazuje, da je bilo leta
1920: zaključenih toliko porok kot še ni-
kdar prej, in sicer 20.2 od tisoč ljudi se je
poročilo; število porodov je bilo 25.5 od
tisoč, najvišje od leta 1909; porodov je
več kakor v katerem koli letu, odkar je
uvedena statistika, in sicer je bilo navo-
rojenčkov 957.782 in število smrtnih slu-

čajev je najmanjše, kolikor jih pomni šta-
tistika. Umrlo je od tisoč ljudi 12.4. —
Mnogi sociologi pravijo, da je to veliko
povojno razmnoževanje in ženitev pov-
zročena po preobitem življanju piva. Po-
roke po vojni so bile številne, vendar na-
stajajo dvomi, ali bodo ti zakonski pari
tudi srečni, se vprašujejo sociologi. Za-
znamki zadnjih treh četrtin leta kažejo,
da so bile poroke v tem času številnejše
kot pa v zadnji četrtini leta. To sklepajo,
da je iz tega, ker v zadnjih treh četrtinah
leta je bila v deželi večja prosperiteta.
Ljudje so več zaslužili, dočim je v zadnji
četrtini leta prosperiteta padla na ničlo.
Mnogo je torej odvisno tudi od tega, kake
razmere so v državi; če je živahnost v
industriji, so tudi ženitve številnejše. —
Statistika na Angleškem tudi pokazuje,
da se je število vdov pod 25 letom po-
množilo najmanj za desetkrat izza pred-
vojne dobe. Nezakonskih otrok se je med
vojno kakor po vojni procentualno ne-
primerno več rodilo kot pred vojno. Med
letom 1920 je bilo rojenih 44.947 nezakon-
skih otrok na Angleškem, dočim je bilo
pred vojno povprečno 3000 nezakon-
skih otrok rojenih v enem letu. — Veliko iz-
premembo, ki je nastopila na Angleškem
v tem oziru, je pripisati posledicam vojne.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

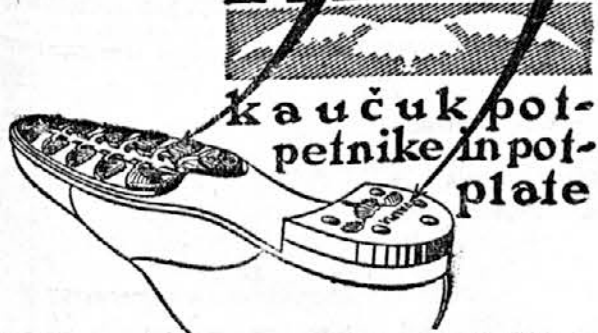
SVILA

modni nakit, vse potreb-
ščine za šivilje in krojače

najceneje pri:

**A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.**

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti
PALMA

Kruh in pecivo vseh vrst

najboljše kakovosti peče

I. delavska pekarna

v Ljubljani, Kolezijska ulica 4

in ga oddaja
v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so
označene s tozadevnimi napisi.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki
vseh vrst. — Kolonijalno specerijsko
blago, spirituose, mast, slanina, mesni
izdelki.

Izvoz

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun štev. 10.478.

Tovarna
JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno --
----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zape-
stnice in srajce.

Podružnice:

Maribor
Gospodsk. ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

Čitajte naš tisk!

Dnevnik „NAPREJ“ stane mesečno	Din 12.—
Tednik „LJUDSKI GLAS“ stane mesečno	3.—
Mesečnik „NAŠI ZAPISKI“ stane letno	25.—
Oskar Wilde: „PRAVLJICE“, elegantno vezane	12:50
Karol Marks in Friderik Engels: „KOMUNISTIČNI MANIFEST“	1.—
Bauer - Uratnik: „POT K SOCIALIZMU“	1.—
SOCIALIZEM IN VERA“ broširana	7.—
lepo in trdno vezana	9.—
F. Engels - Žagar: „RAZVOJ SOCIALIZMA“ od utopije do znanosti, stane	5.—
Naroča se v Ljubljani, poš. predal št. 168.	

Osebna naročila v Ljubljani, Frančiškanska ulica 61. (Učiteljska tiskarna.)

„DELAVEC“ glasilo Strokov. kom. za Slovenijo, Ljubljana. Družinski list „KRES“ izhaja mesečno in stane letno 40.— Naroča se v Ljubljani, Židovska ulica 1.

Razširjajte naše časopise in knjige! — V izobrazbi in zavednosti je naša moč!

! Novosti!

Za damske plašče v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

25 CELJE 25
Marija Baumgartner.

Velika zaloga vsakovrstnega novega pohištva domačega in tujega izdelka. Divani, madraci, pernice, odeje.

Kompletne opreme za novoročence.

25. Samo v Gosposki ulici. 25.
Zmerne cene! Delo solidno!

OBRTNA NAZNANILA.

Prva mariborska delavska pekarna v Mariboru, Tržaška cesta št. 38, tel. 324, priporoča dober kruh in žemlje.

Prva produkt. zadruga krojačev Maribor Ruška cesta 5 priporoča obleke za moške in ženske po zmernih cenah in dobre kakovosti.

Gostilna
„LJUDSKI DOM“
Maribor

Ruška cesta št. 7

priporoča izborno kuhinjo in pijačo.

N. BRUNO MILJANIČ
tovarna kanditov in slaščičarna
najnižje cene in vsak čas sveže blago.
Maribor, Tkalska ulica 4.

POTNIKI V AMERIKO!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
HAMBURGA SOUTHAMPTON CHERBOURGA v NEW-YORK.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!
kislina!

Garantirano pristni
na **namizni kis** na
debelo! prodaja najmodernejša automa-
tična kisova tovarna
FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.
Vsaka hišna gospodinja, ki skrbi za
zdravje svoje družine, zahtevaj povsod
samo pristni SCHMIDL-KIS.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15-II.

Kons. društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telefon inter. št. 178.

Ljubljana.

Poš. ček. rač. št. 10.532.
Brz. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilni oddelek

naznanja, da je s **1. novembrom 1922**

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na **6%**
za vloge proti četrtletni odpovedi . . na **6½%**
za vloge proti polletni odpovedi . . . na **7%**

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadruge!
Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!

Galalit

Koščeni

Biserni

Gumbi

Prvovrstni. Brez konkurence.
Tovarna za gumbi, Slov. Bistrica.